

MÅNADSBREV NOVEMBER

Kära medlemmar,

Hoppas alla mår bra, vill tacka så mycket för den goda uppslutningen hos Akademien den 27 oktober i Stockholm, många hade rest långväga för detta unika studiebesök med efterföljande måltid. I detta månadsbrev tittar vi på en annan (nu aktuell) historisk person än Heidenstam, nämligen J.A.G Acke. Han och hans fru Eja gjorde stora avtryck i kulturen och i konstvärlden under 1800- och 1900-talet. Det finns mycket spännande historia och gemensamma avtryck från de två herrarna Acke och Heidenstam, som var nära vänner, men också målningar med kända motiv av Acke som är värda att skriva om.

J.A.G. Acke och Claes Moser

Johan *Axel* Gustaf Acke, oftast kallad J.A.G. Acke, ursprungligen *Andersson*, född den 7 april 1859 i Stockholm (samma år som Heidenstam), död 5 september 1924 i Vaxholm. Han var en svensk målare, tecknare, skulptör och nära vän med Heidenstam. År 1901 flyttade paret Acke till Villa Akleja i Akleja i Vaxholm. Villan från 1870-talet lät han bygga om och till i nära samarbete med sin gode vän arkitekten Ernst Stenhammar. I huset finns en av de tidigaste exemplen i Sverige (möjligtvis det allra första) med ett helt öppet rumssammanhang. Villan fungerade under en lång tid som mötesplats och träffpunkt för dåtidens kända kultur-personligheter kring Acke och hans hustru Eva. Huset var även plats för Ackes ateljé och vinterbostad fram till 1924 och är sedan 1981 ett byggnadsminne.

Claes Moser har i över fyrtio års tid arbetat ihop en samling av mer än 130 verk av konstnären, men också i modern har han varit ägare och även permanent boende på Villa Akleja, där han också haft visnings och föredrags- verksamhet under många år. Claes har nu i år sålt Villa Akleja och lagt ner verksamheten i Vaxholm,

Man kunde tidigare få personliga visningar i Villa Akleja, då Claes Moser och Sanna Evers under 2 ½ timmar bjöds in till ett färgsprakande sekelskiftesevenemang med värdparet Acke och Eja som huvudpersoner. Han berättar om livet i Villa Akleja som dessa uppförde 1901 tillsammans med arkitektvännen Ernst Stenhammar. Man fick även möta deras vänner Anders Zorn, Carl Larsson, Bruno Liljefors, Gustaf Fröding och Verner von Heidenstam.

Villa Akleja´s hemsida finns fortfarande kvar, där finns hela den intressanta historien med bilder, skisser, tavlor och fakta mm om familjen Acke, klicka här [VILLA AKLEJA | Villa Akleja](#)

I september 2023 som många känner till sålde Claes Moser en stor del av sin privata Acke samling på Stockholms Auktionsverk. Detta blev väldigt uppmärksammat i media

och enligt Claes Moser, hamnade konstnären och hans familj återigen i rampljuset. För att se hela auktionskatalogen, klicka här [Claes Mosers samling – av J.A.G. Acke - Stockholms Auktionsverk \(auktionsverket.com\)](#)

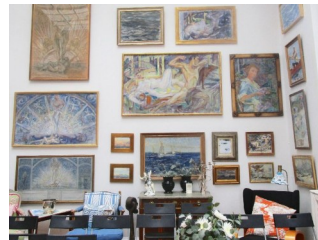
Acke porträtterar sin svärfar Zacharias Topelius

Villa Akleja, Vaxholm

Claes Moser med sin samling, Villa Akleja

Acke har också målat den uppmärksammade ”Skogstemplet” som med sina jugendslingor och sin annorlunda miljöuppbyggnad drabbar det svenska konstlivet som en stormvind när den presenteras år 1900. Acke själv betraktar på avstånd roat den svenska kulturelitens försök att förklara verkets innebörd. Verner von Heidenstam skriver en sentens för den skurna ramen som än i dag förbryllar betraktaren. *Mossa gömmer människohjärtat skaper evinnerligt.*

Målningen utförs i stort format i en version som förvärvades av Ernest Thiel för Thielska galleriets räkning. Den erotiska undertonen ger också krydda till förhållningssättet inför bilden. De dolda gestalterna i det till synes livlösa grottlandskapet befinner sig i en väggkorsning mellan symbolik och fantasi inspirerad av både Heidenstam och Strindberg.

Skogstemplet, Olja på duk, 151x357, målad år 1900

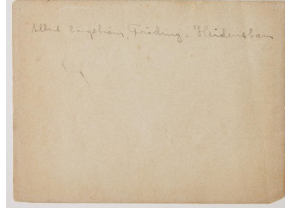
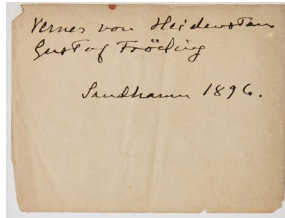
Thielska Galleriet, matsalen

Sandhamn 1896, Acke och Heidenstam mfl

Den 28 juli år 1896 ägde det berömda bröllopet på ön Blå Jungfrun rum. Verner von Heidenstam gifte sig då med Olga Wiberg omgiven av gäster från dåtidens kulturelit bl.a. Gustaf Fröding, Albert Engström, Birger Mörner, J.A.G. Acke och Gustaf Ankarcrona.

Redan i augusti samma år återträffade det nygifta paret en stor del av det tidigare bröllopföljet med fruar, men då träffades man i Sandhamn. Där ”lekte man sommarlov” och roade sig bl.a. med att författa en ABC-bok till Birger Mörners lilla dotter Marianne kallad Pyttan. Men då man tyckte att boken blev alltför avancerad för den unga mottagarskan bestämde man att Pyttan först skulle få boken då hon fyllt 25 år.

Den gavs sedan ut illustrerad av Albert Engström under titeln ”Pyttans A-B och C-D-lära”. Det finns en intressant artikel om denna barnbok publicerad av Heidenstamsällskapet, skriven av Harald Wigstrand (2018-01-25), för att läsa klicka här [Pyttans A-B och C-D- lära – Heidenstamsällskapet \(vernervonheidenstam.se\)](http://Pyttans A-B och C-D- lära – Heidenstamsällskapet (vernervonheidenstam.se))

Sandhamn, 1896

PYTTANS A-B och C-D LÄRA

Bilderna ovan är de sk originalbilderna från återträffen i Sandhamn 1896, tagna av J.A.G Acke själv, som också tillhörde Claes Moser's stora samling. Sålde för 48 000 kr till anonym köpare på den stora auktionen.

Angående ostron...när man kommer till bokstaven O i Pyttans bok, så tidstypiskt träffar den ”fortfarande” mitt i prick. I Aftonbladet (2023-05-08) kan man bland annat läsa i ledarsidan:

”Forskning visar att det här fenomenet är vanligare ju mer ojämlikt ett land blir. Man bor i högt belånade hus och kör runt i bilar på avbetalning. En rantesmocka så är man körd. Men man gör allt för att inte identifiera sig som en vanlig arbetare eller tjänsteman. Man har ju fått smak för årgångsviner, lagrade ostar och ostron”.

Naddö

Acke var och besökte sin vän Heidenstam på Naddö 1911. Han målade där några verk, varav speciellt ett är mycket känt och väl förknippad med Heidenstam. Denna Monet liknande målning föreställer Heidenstam vid Vätterns strand med sin karaktäristiska profil, den återfinns på Nationalmuseum i Stockholm. Det andra porträttet är på Greta Sjöberg i olja, namngiven ”I syrentider, Naddö” av konstnären. Detta porträtt ingick i Claes Moser's samling, och också den sålde på Stockholms Auktionsverk.

VvH, Naddö 1911

Greta Sjöberg, Naddö 1911

Greta och VvH, Naddö

Heidenstam ägde Naddö herrgård mellan 1902 och 1918. Kvinnan vid hans sida på bilden till höger ovan är Greta Sjöberg – fram till 1906 hans hustru, därefter fortsatte de att träffas som skilda under ett visst antal år. Förhållandet var omvittnat stormigt och inte alldeles lätt för eftervärlden att reda ut. Han bröt relationen helt 1916, vilket troligen berodde på att Heidenstam i januari träffat en ny kvinna, danskan Kate Bang. Han var 44 år och hon 17 år – när de ”tvingades” gifta sig, hon 27 år yngre.

Finns en ljud- och film upptagning från Naddö, tidigare publicerad av SVT innehållande mycket intressanta bilder och historia, klicka på denna länk [Heidenstam på Naddö - Ljud & Bild \(litteraturbanken.se\)](http://litteraturbanken.se)

Bokcirkel, inom kort

Vi ser många fram emot första träffen vid den kommande premiären av Heidenstamsällskapets bokcirkel. Den kommer att ske digitalt via Teams under november månad, mer information kommer i separat inbjudan till våra medlemmar per mail cirka två veckor innan. Kommer även finnas information om detta på Facebook.

Nästa månadsbrev

Vi kommer att publicera bilder och få ett sammandrag från besöket hos Nobelbiblioteket den 27 oktober. Men också rapport från vår närvaro under Motala Kulturnatt den 28 oktober. Ni kan redan nu se bilder från Motala på Facebookgruppen och Instagram.

Önskar Er alla en fortsatt trevlig november / Martin af Robson, ordförande